

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendő.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PAL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-térsora 1 korona

Mi lesz ebből a szegény országból!?

Irta: **Kossuth Ferenc.**

Lukács László ki akarta magyarázni azt, hogy mit értett a romok közt található és felrobbanható „bombák” emlegetése alatt. Azt értette, hogy ha sokat bolygatjuk a multakat, megtörténhetik, „hogy még más esetekre is bukkanunk, amelyeknél a tények nem fedik magukat a történet nyilatkozatokat.”

Ez a magyarázat nemcsak hogy nem enyhíti, de kiélesíti azt a durva támadást, amelyet Lukács László minden ok és alkalom nélküli intézett ellenem és rajtam át az egész koalíciós kormány ellen.

Mert miről volt szó? Arról, hogy Lukács egy olyan tényt állított, amely egyszerűen nem felel meg a valóságnak. Azt állította, hogy a kiegyezésből a bankkérdés nem lett kikapcsolva (ami válótársaság); és azt állította, hogy a kiegyezésben már el volt döntve a közös bank mellett a bankkérdés (ami szinte válótársaság); és ezen teljesen légből kapott, a legkificamodottabb észjárással sem igazolható felfogást, mint tényt állítja oda, egyszerűen rám fogta, hogy én mégis az ellenkezőt hirdettem és miniszterársaimra ipso facto ezzel szinte ráfogta, hogy ők megtörték, hogy én válótársaság hirdessek és ezen eljárásom jó hatását szépen zsebre tették.

Ha tehát Lukács — mint ahogy kimagyarázó beszédében mondta — erre akart hivatkozni, mint elrettentő példára, akkor az ő támadásának kvalifikálhatatlanságát magyarázatával még fokozta, holott teljes huszonnégy órája volt annak meggondolására, hogy a miniszteri székből nem illik szerződéseknek egy részét felhozni, másik részét elhallgatni csak azért, hogy az előző kormány egyik tagjára ráfoghasson valami légből kapott vádat és hogy ezzel árnyat vethessen az egész előző kormányra.

Ha valaki ily durván támad, ügyeljen arra, hogy az, amit beszél, teljesen megfeleljen az igazságnak; és ne ravaszkodjék oly ügyetlenül, hogy állításának valótlanságára pár perc alatt rájöhhessen mindenki, aki olvasni tud; mint ahogy rájöhet az, aki a kiegyezésnek erre vonatkozó részét elolvasta, azonnal látván, hogy éppen azért, mert a bankkérdés kikapcsolatott, állított be mind a két vagylagosság, vagyis úgy a közös bankra való áttérés lehetősége, mint az önálló bank létrehozásának eshetősége.

Nem szívesen foglalkozom a parlamenti küzdelmeknek ezzel az utálatos elfajulásával, amely a mostan uralgó rendszert, feltámadása óta, jellemzi. Micsoda csunya, lovagiatlan dolog az, hogy derűre-borúra mindent

ráfognak az őket megelőző koalícióra, semmi tisztas, férfias magyarázatot meg nem értenek; ugyanazokat a légből kapott vádakokat százszor ismétlik és a rágalmakra adott válaszok és kemoly igazolások, mint falra szórt borsó perdülnek le e politikusok vastag elfogultságának faláról!

Ők semmit sem csinálnak, semmit se alkotnak. Mindennel elkésnek. Ami keveset nagy vajadás után elsütnek, azt is ügyetlenül sűtik el. Politikai és parlamenti feladatuk kimerül abban, hogy folytonosan ócsárolják a koalíciót, elfelejtve, hogy egy kormányzó többségnek egészen más a hivatása, mint az, hogy a megelőző parlamentet szidja, piszkolja, rágalmazza.

Ilyen módon a parlamentárizmust egészen le fogják járni. Már ugyanis súlyos teher a számlájukon az a mód, amellyel többséget szereztek maguknak. Most erre rádupláznak azzal, hogy a többség elemi feladatát nem teljesítik.

Az nem feladat teljesítés, hogy oly mohó készséget mutatnak óriási terhek elvállalására, amelyen még az osztrákok is megdöbbennek; emellett erejük kimerül az elmúlt küzdelmek szidalmazásában, a nemzeti vágyódások lekicsinylésében és azoknak a sárba rántásában, akik ezeknek a küzdelmeknek egy életet szenteltek.

Vajjon erre való egy kormányzó többség? Ez a munkapárt munkája? Ilyen eljárás ez azzal a helyzettel szemben, amelyben az ország van?

Érthető volna az, ha az általunk vallott elvekkel szembe állítván más elvek, a két irányzat megillegése körül folyó harc, de hiszen nem elvancsolylik, hanem csaknem mindig egészen másról van szó. Folyvást az a rosszakaratú és üres vád hangzik, hogy a függetlenségi párt, míg többség volt és míg részben a kormányon volt, nem tudta és nem akarta megvalósítani elveit.

Mintha teljesen elvesztette volna az egész társaság emlékező tehetségét! Mintha bizony az egész országban az utolsó parasztyerek is ne tudta volna, hogy koalíciós helyzet volt és nem függetlenségi helyzet; mintha bizony nem lett volna ezerszer kifejtve, sőt a koalíciós kormány megalakulásakor hivatalosan is bejelentve, hogy a különböző elvi alapokon álló pártok, az ország életbevágó érdekében állónak látván a koalíciót, a koalíció tartamára mindenik párt megtartja és hirdetni fogja elveit, de lemond speciális elvei megvalósításáról azért, hogy egy közös célt tűzzön ki és ezt iparkodjék elérni és ha ezt elérte, akkor feloszlik.

Tudta boldog, boldogtalan, hogy a kormánynak kétharmad része 67-es volt és csak egyharmad része volt függetlenségi. És azok, akik most ellenünk mocskolódnak, halottaikból való feltámadásukat ép annak köszönik, hogy mikor az idő folyása szükségszerűleg

elvi kérdést tolt előtérbe, a koalíció mindegyik pártja a maga elve mellett annyira megállt, hogy inkább feladta a hatalmat, mintsem hogy lemondjon elveiről. Azt állítani tehát, hogy a függetlenségi párt nem igyekezett elveit megvalósítani, valóságos aberráció.

Mi lesz ebből a szegény országból, ha azok, akik a jelen viszonyok közt alkotásra vannak hivatva, az alkotást abban látják, hogy újra meg újra, százszor ismételt cáfolatok ellenére, sárgult papirost csépelnek és a nemzet ügyeiért évtizedek óta küzdő férfiakat leráncigálják? Ennek a harcmódnak egyik mestere im Lukács László, aki a miniszteri székhöz csakugyan nem illő módon folytat velem szemben politikai küzdelmet.

Fedák Sári leleplezései.

— Tulzott reklám. —

Fedák Sári — úgy látszik — nem találja helyét a színpadon és a „Művészet” rovatban. Kiállott tehát a hírlapok hirdetési oldalára és onnan szavalja a jó tanácsokat, festi „Az öltöző titka”-it — valószínűleg nem ingyen...

Hát ez gusztus és izlés dolga! De már az a modor, melyben ezt megeselekszi, egyenesen felháborító. Mert önmagáról beszélhet, ha már az arra hivatottak elfeledkeztek róla. Azonban másokról nincs jussa — ferde felfogások után — ítélkezni a nagy nyilvánosság előtt.

Hogy ők — a színésznők — a színpalak mögött miféle mesterkedésekkel öltözködnék, hogyan kenik-fenik magukat szerepkörükhöz képest, ahhoz a színpadon kívül eső női társadalomnak semmi köze nincs. A festett, mesterkelt színpadi világot azonban ne igyekezzék a tőlük oly távol álló társadalomba kiráncigálni. Ez ellen tiltakozunk.

Azt állítani, — még ha fizetett hirdetésben mondja is — hogy: „az a nő, aki azt meri mondani, hogy ő bizony az öltözködéskor hidegviznél egyebet nem használ, az vagy nem mond igazat, vagy kint fekszik már a virágos hant alatt” és hogy „női szépség nincsen kozmetika nélkül” — egyenesen arcpirító merészség, nagyzó valótlanság.

Tudunk mi akár hány komolyan gondolkozó igazán uri hölgyet, sok gyerekes anyát, aki soha hidegviznél egyebet nem tett az arcára és 40 év körül is kisasszonynak szólítják. Ez pedig nem a kozmetika — különben arcbőrt pusztító — előnyét, hanem a természetadta igazi üdéséget, szépséget jelenti. Vagy talán ilyent akarnának festeni!

Elismerjük, mert szomorúan látjuk, hogy a festett világ utánzó napról-napra mindennél szaporodnak. Hogyne, hiszen a Fedák Sári féle példák sokakat megtévesztenek, örvénybe csálnak. S ma már a serdültebb iskolás leánykák között is van olyan balga vélemény, hogy aki kozmetikai szereket nem használ, az nem uri vagy olyan szegény, hogy ilyesmire nincs pénze. — Pedig a dolog megfordítva áll. Sok olyan van, akinek bőségesen jutna, viszont olyanok is használják a festéket, akik nélkülöznek, nyomorog-

nak és inkább megéhezik, csak hogy az arcukat Fedák Sári módjára kenhessék. Mert aki egyszer elkezdte használni ezt a mázást, annak aztán folytatnia kell mindaddig, míg csakugyan kikerül „a virágos hant” alá, mivel a nélkül nem tanácsos emberi szem elé menni, még ha valóságos lyukakat rág is az oly drága kenőcs becses arculatán...

Fedák Sári felfogása szerint — úgy látszik — egy fokon áll az éptestű nő a nyomorékkal, mert a nyomorékságot is helyre lehet ütni testegyenest — és gummitöltelekkel. Na persze az utcán s a színpadon ilyesmivel és kikent-fent arculattal, talán pillanatnyi hatást a nyomorékok szintén elérhetnek, de ha otthon lehámozzák magukról a vendégszereplő szépség eszközeit, — arról jobb nem beszélni...

Mária Terézia idejében is annyira el volt terjedve az arcmaázolás, hogy az ellen a királyné szigorú rendeletet bocsátott ki. Megtiltotta általában de főleg az udvari hölgyeknek, hogy arcukat kifessék. A rendelet folytán a kifestetten talált hölgyeket utonutfélén nyilvánosan megszólták és megszólították, ezenkívül pedig az erkölcsre örökös rendőrség egyik-másikat be is csukta...

Most ismét annyira terjed ez a pénz-pazarló, semmi gyakorlati előnyt nem biztosító rossz szokás, mely az egészségre annyira ártalmas, hogy a kiküszöbölésére valóban külön törvényt kellene alkotni...

Ezeket kívántam megjegyezni a Fedák Sári kozmetikai bölcsekedéseire, mellyel a hölgyközönséget — általánosítva — megbántotta. Hiszem, hogy elegenden akadnak még, akik velem tartva, igazságtalan állításait visszautasítják.

Ha jelen felszólalásomban netalán a szokottnál erősebb kifejezéseket használtam volna, ezt a közönség méltó felháborodásának tulajdoníthatja. Mert az még sem járja, hogy Fedák Sári, aki színésznő és így csupán a színpadi dolgokat ismerheti legközvetlenebbül, mindenkit egy kalap alá véve, — *festettnek* minősítsen...

Székelly asszony.

A Kossuth-párt határozata.

A 48-as függetlenségi Kossuth-párt hétfőn Tóth János ügyvezető alelnökkel élén pártértekezletet tartott és Lukács László pénzügyminiszter képviselőházi támadásával szemben a következő határozatot hozta:

„Lukács László pénzügyminiszter a képviselőház 1911. évi február hó 9-én tartott ülésében tényként állította azt, hogy 1907 október 8-án az előző kormány aláírásával szerződés lett megkötve a magyar és osztrák kormány között, nem az önálló bank, hanem a közös bank alapján és ezzel szemben Kossuth Ferencnek 1907 október 8-ika után tett, az önálló jegybank tekintetében az ország szabad rendelkezési jogát biztosító és hangoztató több nyilatkozatát idézte. Az előbbi állításnak és az utóbbi tényeknek egymással szembe helyezésével célzatosan vádat emelt Kossuth Ferenc ellen, akként igyekezvén őt az ország előtt feltüntetni, hogy mást cselekedett mint miniszter és mást hirdetett, mint pártvezér.

Désy Zoltán országgyűlési képviselő a képviselőháznak 1911. évi február hó 11-iki ülésében fölhívta Lukács László pénzügyminisztert ezen vádnak, illetőleg azon állításnak, hogy az előző kormány a közös bank alapján 1907. október 8-án szerződést kötött, az ország előtt köteles nyílt bizonyításra és Désy Zoltán beszédében nemcsak tagadta ezen tényállás igaz voltát, hanem az ország előtt ismeretes, a képviselőháznak is bejelentett szerződés adataival és egyéb bizonyítékaival igazolta Lukács László pénzügyminiszter állításának valótlanosságát.

A képviselőháznak ugyanezen ülésén pedig Andrassy Gyula gróf kijelentette, hogy olyan beszédéről, amelyben az előző kormány a közös bank alapján 1907 október 8-án magát lekötötte volna az osztrák kormánnyal szemben, tudomása nincsen, pedig ha ilyen szerződés tényleg kötöttet volna, neki, mint az előző kormány egyik tagjának, erről tudnia kellett volna. Kijelentette továbbá, hogy a függetlenségi miniszterek a kiegyezés alkalmával nem állapodtak meg a közös bank szabadelmára vonatkozólag, hanem ragaszkodtak azon elvi állásponthoz, hogy az önálló bankot föl kell állítani és Kossuth Ferenc fenntartotta akciósabadságát az egész vonalon a bankkérdésben.

Ugyanazon ülésen Lukács László pénzügyminiszter a hozzá intézett felszólításra azon álláspontot helyezkedett, hogy állítását a képviselőházban nem bizonyítja, hanem hajlandó a parlamenten kívül négy bizalmi férfinak előterjeszteni bizonyítékait.

A fenti tények után az országgyűlési negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párt megállapítja azt, miszerint Lukács László pénzügyminiszternek az az állítása, hogy 1907. október 8-án az előző kormány aláírásával szerződés lett megkötve a magyar és osztrák kormány közt a közös bank alapján: nem felel meg a valóságnak.

Ebben a pártot megerősíti:

1. Kossuth Ferenc és Andrassy Gyula gróf minisztereknek föltétlen szavahihetősége, amely szemben áll Lukács László fenti állításával;

2. Az 1907. október 8-án megkötött ismeretes szerződés, mely nem a közös bank alapján lett megkötve;

3. Désy Zoltán képviselő 1911. február 11-iki beszédének érdemleges bizonyítékai, melyek nem cáfoltattak meg;

4. Lukács László pénzügyminiszternek a parlamentben följánlott nyílt bizonyítás elől való kitérése.

5. Az a közismert tény, hogy a Wekerle-kormány 1907. október 8-ika után 1909. február havában a kartell-bank alapján tárgyalta az osztrák kormánnyal; már pedig ha előzőleg a közös bank alapján kötött volna szerződést, akkor sem a Wekerle-kormány hatvanhetes miniszterei nem léptek volna a kartell-bank alapjára, sem az osztrák kormány ez alapon nem tárgyalta volna, hanem a közös bank alapján állítólag megkötött szerződés beváltását követelte volna.

6. Az a közismert tény, hogy amikor a kartell-bank létesítésére irányuló tárgyalás sikertelen lett, a volt kormány 48-as miniszterei, Kossuth Ferenc és Apponyi Albert gróf szóban és írásban az önálló bank felállítását kérték és sürgették. Ő felsége előtt az összkormány tudtával; már pedig ha az osztrák kormánnyal a közös bank alapján kötöttek volna szerződést, az önálló bank föllállítására irányuló előterjesztést nem tettek és nem tehettek volna Ő felségének.

A bizonyítás azon formáját, melyet Lukács László magának választott s amely szerint az ország közérdekét mélyen érintő ezen ügyben álláspontja védelmére egyrészt egyoldalul citált titkos jegyzőkönyvből és ugyanakkor a jegyzőkönyv titkos voltára és nyilvánosságra nem hozhatására való hivatkozással a védelmet és igazságot elzárta a való tényállás földerítésétől; másrészt a nyílt színen, a parlamentben tett állítását és vádját nem nyíltan az ország színe előtt, nem a parlamentben, hanem a parlamenten kívül egyes bizalmi férfiak előtt kívánja bizonyítani — a párt a parlamentárizmussal, az alkotmányos fölfogással, a vád és védelem egyenlő fegyvereit lehetővé tevő igazsággal összeegyeztethetőnek nem tartja; azt az eljárást pedig, hogy egy miniszter nyíltan támad, de titokban akar bizonyítani, a miniszteri állás erkölcsi tekintélyével összeegyeztetni nem tudja.

A közérdek szempontjából szükségesnek tartja a párt felszólítani Lukács László pénzügyminisztert, hogy az általa titkosnak jelzett, de részéről folyó hó 9-én a képviselőházban felhasznált és tartalmilag részben ismertetett idevonatkozó iratokat a képviselőház elé terjessze, hogy azok a nemzet ítéllete alól el ne vonattassanak.

Mindezek alapján a párt Kossuth Ferenc alaptalan megtámadtatásával saját magát is megtámadottnak tekintvén, vezére és politikája iránti törhetetlen bizalmával kijelenti, hogy Lukács László pénzügyminiszternek a nemzet megtévesztésére irányuló valótlan állítását és vádját a leghatározottabban visszautasítja.

HIREK.

— **A bank vita.** A bankjavaslat általános vitája hétfőn véget ért. Ez ülésen még egy Kossuth-párti szónok beszélt a javaslat ellen, aztán pedig, mivel több szónok nem jelentkezett, az elnök az általános vitát beakasztotta. Most a záróbeszédnek kerülnek sorra. A majdnem öt hétig tartó bankvita során — a javaslat általános tárgyalását január 11-én kezdék meg — összesen huszonnyolcan nyújtottak be határozati javaslatot, köztük Kossuthon és Földesen kívül Justh Gyula, Batthyány Tivadar gróf, Polónyi Géza, Holló Lajos és Bakanyi Soma. A határozati javaslat benyújtói nem mindannyian élnek a másodszori felszólalás jogával, úgy, hogy valószínűleg tíz tizenöt záróbeszéd lesz. Így a javaslat általános tárgyalása előreláthatólag még ezen a héten véget ér. Mivel a bankjavaslatból február tizenötödikéig — ameddig a bankszabadelmet ideiglenesen meghosszabbították — nem lett törvény, szükségessé válik a szabadelomnak ujólag való meghosszabbítása. A két kormány egy-két napon belül közlésezi azt az intézkedését, melynél fogva a közösbank szabadelmát május végéig meghosszabbítja. A bankvita nagy terjedelmének másik következménye az ujoncozás elhalasztása lesz, amit az tesz szükségessé, hogy az ujoncjavaslatoknak március elsejéig való letárgyalása már nem remélhető.

— **Kinevezés.** Az igazságügyi miniszter Wermscher Vilmos erzsébetvárosi járásbírói irodatisztet az oklándi járásbíróshoz telekkönyvvezetőnek nevezte ki.

— **Házasság.** Rozenberg Etelkával, Dénes Samu járási m. kir. állatorvos nevelt leányával, illetőleg sógornőjével e hó 7-én kötött házasságot Fischmann Alfréd, Fischmann Ignác budapesti háztulajdonos fia Budapesten, a VI. kerületi anyakönyvi hivatalban. Gratulálunk!

— **Vidéki mulatságok.** Ismét három vidéki mulatságról adhatunk hírt. Kettőt e hó 18-án és a harmadikat 25-én rendezik. Az oklándi Polgári Olvasó-kör a község háza nagytermében rendezi zártkörű táncvigalmát szombaton este 8 órától 1 K-ás személyenkinti belépési díj mellett. Ugyanaznap este 6 órakor pedig a székelydályai Ifjúsági Egyesület tartja az állami elemi iskola tantermében színelőadással egybekötött jótékony célú kosaras táncmulatságát. Színpadra kerül Berezik Árpád „Székelyföldön” című három felvonásos népszínműve 60 filléres belépési díjjal. Szentegyházfaluban a tanítótörsület, az ifjúság bevonásával e hó 25-én a község háza termében iskolai jótékony célra, színelőadással kapcsolatos zártkörű táncestélyt rendez. Ételekről és italokról is gondoskodik a rendezőség. Előadják Ney K. „Inkognitó” c. 1 felvonásos bohózatát: Zsigmond Márton, Mihály Imre, Tankó Béni, Hozó János, Tamás Árpád, Tamás Géza, Ambrus Károly, Sándor Lőrinc, Bakó Károly.

— **Virágos városok.** Az idei tavaszon újult erővel indul meg az a mozgalom, melynek célja, hogy a főváros középületeinek, valamint magánházainak erkélyeit és ablakait virággal ékesítsék föl. A bizottság, melynek elnöke Bartók József földmívelésügyi államtitkár és buzgó pártolója Bárczy István fővárosi polgármester, telkeshangu felhívást fog intézni a közönséghez a szép cél megvalósítása érdekében. A szomszéd Segesváron is gyönyörű élő virágdísz láttunk mult évben az állami polgári leányiskola épületén, ugyszintén egyes magánházakon is. Vajjon Székelyudvarhelyt lesz-e, aki e szívet-lelket gyönyörködtető ideát megvalósítsa! Sok haszontalan, semmit érő divatot utánoztunk eddigelé; ezt a valóban nemes irányu mozgalmat csakugyan érdemes lenne követni...

— **A harmadfoku iparhatósági véghatározat.** A közigazgatási bíróság egy hozzá intézett felebbezést érdemi tárgyalás nélkül hivatalból visszautasított, mert a felebbezés a kereskedelemügyi miniszternek egy harmadfokban hozott iparügyi határozata ellen irányult. A közigazgatási bíróság kimondotta határozatában, hogy a harmadfoku iparhatóság véghatározata ellen semmiféle további jogorvoslatnak helye nincsen.

— **A tisztviselei kör** folyó hó 13-án (hétfőn) tartotta évi rendes közgyűlését Embery Árpád főgimn. tanár elnökelete mellett. Az elnök szép szavakban emlékezett meg a kör létrejöttéről s annak 10 éves múltjáról. Kitartásra és további lelkes tevékenységre buzdította a kör tagjait. A kiküldött bizottságok jelentése, az egyesület számadásának megvizsgálása és az új költségvetés elfogadása után, a tisztviselei kar állásáról lemondott, mely után Gotthárd János polgármester korelnök vezetése mellett az új tisztikar egyhangulag a következőkép választatott meg. Elnök: Embery Árpád, alelnökök: Gyerkes Mihály és Dósa Aladár, titkár: Bálinth József, jogtanácsos: Dr. Soó Dénes, jegyző: Baczó Sándor, pénztárnok: Jancsó János, ellenőr: Kábelbó József, könyvtárnok: Blájer Balázs, gazdák: Horváth József és Szibián György, valamint 16 választmányi tag. A kör 10 éves fennállása alkalmából, közgyűlés után a Barkóczy Albert vendégfogadóban társasvacsorát rendezett, a melyen a tagokon kívül Haller János gróf főispán, Dr. Valentik Ferenc orsz. képviselő, Dr. Sebesi János alispán is résztvettek. A főispán tagnak jelentkezett és a kör ügyeinek hathatós támogatását ígérte, a mely egy Tisztviselei Otthon létesítésében nyerne legméltóbb kifejezést.

— **Ingyenes iparoktatás.** Az Ipartestületek Országos Szövetsége legutóbbi választmányi üléséből arra kérte Hieronymi Károly kereskedelmi minisztert, hogy a népoktatási szervezetre támaszkodó iparostanoncoktatást tegye ingyenessé, illetve tűzze napirendre az ingyenessé tétel előkészítését. A kereskedelmi miniszter a szövetséghez küldött leiratában kijelenti, hogy a kérelem dolgában a tárgyalásokat a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel megkezdette.

— **Tenyészállat-kiállítás és vásár.** Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület díjazással egybekötött országos jellegű tenyészállatkiállítását és vásárát Székelykeresztúron ez évben is február 28-án és folytatólag március 1-én megtartja a szokásos feltételek mellett. Kiosztásra kerül a földmívelésügyi

miniszterium 1600 K, az O. M. G. E. 100 K, 1 ezüst és bronzérme, valamint az E. G. E. 200 K adománya. Kiállítani bármily fajta szarvasmarhat lehet, de pénzdíjat csak magyar erdélyi fajta 2 éves bikák és egyéb tenyésztett állatok nyerhetnek; nyugati fajta állatok diszoklevelet kaphatnak. Bővebb felvilágosítással Hlatky Miklós, az egyesület titkára szolgál.

— **Csalás.** Az idén a takarmány répamagára örvedetes módon igen jutányos, ugyszólván a tavalyi áraknak harmadrészeért kapható a legmegbízhatóbb minőségben is. Dacára ennek, — mint értesülünk — sok ismétlődő vidéki kereskedőnek Morvaországból, Bisenzből szállítanak csekély értékű répamagot. Köztudomásu, hogy ott Oroszországból került csiraképtelen maggal keverik a jó csiraképes répamagot és ezen keveréket eladják kereskedőinknek, kik ugylátszik nem ismerik e dolgot. Akik tehát meg akarják magukat kímélni későbbi nagy kellemetlenségektől, saját érdekükben cselekszenek, ha a : ekik Bisenzből szállított répamagot, mielőtt elhasználnák, alapos csirázási próbának vetik alá.

— **A homoródszentmártoni állat-vásár,** mely e hó 12-én 13-án folvt le, kiválóan sikerült. Az állatfelhajtás nagy volt, de azért az árak szilárdan állottak. Az igás ökör párját 4—500 koronával fizették. Mintegy hét vésuti kocsival szállítottak el állatokat Budapestre és Komáromba.

— **A száj- és körömfájás** az udvarhelyi járásban — Korond, Parajd, Székelyvarság és Zetelaka községek kivételével — megszűnt.

— **Mozi az iskolában.** A mozgófénykép készülékek újabb időben oly olcsók lettek, hogy Ausztriában már az a terv merült föl, hogy helyes és tanulságos volna a mozgófényképek segítségével az iskolai előadásokat a kis diákok számára tanulságossá és élvezhetőbbé tenni, a mostanság — sajnos — sokhelyütt lelketlen, üres, előadások élénkebbé tételére, amely előadásoknál gyakran nem esoda, ha a kis diákok unatkoznak, nem figyelnek, elalussznak és nem fejlődnek. Minthogy ez a terv már több helyütt is fölmerült, az osztrák iskolaügyi tanács helyévalónak látta rendeletet adni ki az összes iskolavezetőséghez, hogy a mozgófényképek esetlegé használatánál tűzbiztonsági hatósági engedélyt kell beszerezni és a tűzbiztonságra kettőzött figyelemmel kell folyton ügyelni.

Közgazdaság.

A legelő-javítás módzatai.

Igen érdekes és figyelemre méltó feleletet olvasunk a „Köztelek“ közelebbi számában a hegyvidéki legelők javításáról. Miután a legelő-javítás nálunk egyik legfontosabb kérdés, a közleményt itt adjuk:

Egy elhanyagolt, bokrokkal benőtt, *elkopárosodott* hegyvidéki legelő termőképessé tétele akkor, ha már a legelő-csorda kiüportá, az esővíz pedig lemosta a vékony humuszréteget, elég nehéz dolog. Sokszor hallani azt, hogy a községi legelők megjavítása megkezdődött, mert a *bokrokat kiirtották*. Ez pedig tévedés. Mert ha egy lejtős domb- vagy hegyoldalon a bokrokat kirtjuk, azzal kétségtelenül *megnagyobítottuk a fütermésre alkalmas*

földterületet, de még ezen művelet nem „legelőjavítás“, csak a javításra alkalmassátétel.

Azt tekinthetjük legelőjavításnak a szó igazi értelmében, ha a legelő csorda jobb megélhetését segítjük elő, azaz dusabb, tömöttebb fűnövést produkálunk és olyan növényeket plántálunk oda, amelyek izletesebb és nagyobb tápértékű takarmánnyt adnak. A legelőjavítás célja az, hogy amely területen eddig megélt egy darab állat, ott ezentul megéljen kettő, és ahol ezelőtt a legelő „koplálóhely“ volt, ott ezentul „táplálóhely“ legyen, nem merve említeni az olyan dus fütermő legelőket, melyet Németországban állítottak elő a „meliorációkkal“, azaz jó talajkultúrával, erős trágyázással és fűmagvetéssel, aze előtt értéktelen földeken és ma ezen legelőket „hizláló legelőknék“ (feltweide) hívják, mert a tinó rajtok meghizik, a fejőstehen pedig „teljes tejelésben“ marad. Erről mi magyarok ma még nem beszélhetünk, de talán mi is eljutunk az „intenzív legelőgazdaságba“ kis idő múlva. (Mint tette a tescheni főhercegi uradalom a mult években.)

Hogy az ilyen közlegelő feljavítására, az termőképessé tételére mily javítási munkák szükségesek, azt csak a helyszini szemle alapján lehet meghatározni, mert a legelőjavítás nem sablonszerű dolog, mivel mindenütt más és más. Attól is sok függ, hogy a tulajdonos mily munkákat, *költséget szán reá* az ily elkopárosodott terület *kulturállapotba hozatalára*? Privát birtokosoknak a földmívelési miniszterhez intézett kérésére az illetékes kerületi központi legelőszakértő lesz kiküldve, hogy a tulajdonosoknak szaktanácscsai szolgáljon. Községek és birtokosságok pedig, ha 1 koronás helyeggel ellátott é a földmívelésügyi miniszterhez cimezett kérvényeiket akár közvetlenül, akár az illetékes m. kir. gazdasági felügyelőség útján fölterjesztik, a legelőjavításra államsegélyt kaphatnak. Hogy a legelőjavításhoz miféle munkák és teendők szükségesek, azt a központból kiküldött legelőszakértő határozza meg a helyszini eljárás folyamán. Ugyanő tesz majd felsőbbségének javaslatot az államsegély mérvére nézve is.

D. B.

Méhészet.

Az udvarhelymegyei méhészegyesület elnökségétől.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei méhészegyesület folyó évi február hó 19-én d. u. 4 órakor kezdődőleg Székelykeresztúron, az áll. elemi népiskola egyik termében rendes választmányi ülést tart, melyre az egyesület választmányi tagjait és a méhészet iránt érdeklődőket tisztelettel meghívja az

Elnökség.

TÁRGY:

1. Mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése.
2. Jelentés az egyesület folyó ügyeiről (évkönyv, ügyvitel stb.)
3. Közgyűlés előkészítése. Pénztárvizsgáló bizottság kiküldése.
4. Minő eljárásokat és feltételeket igényel a mézhozam biztosítása címmel előadást tart: Kozma Miklós fiatfalvi ig.-tanító, egyt. alelnök.
5. Új tagok felvétele.
6. Indítványok.

Székelyudvarhely, 1911. febrár hó 12-én.

1911 febr. 19-én a Székelyudvarhely és vidékéről jövő vál. és rendes tagok a d. u. fél három órakor Székelyudvarhelyről induló vonattal jöhetnek.

FIGYELEM!
„AIDA“ VERGE és „BLUE STAR“ CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIÁK.

—: ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL! —:

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.